

REDAȚIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vră de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
război pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefrancate nu se
primesc.

Secerișul șovinismului.

Orbiți de șovinismul ce-i stăpânește în toate acțiunile și în toată viața lor, Maghiarii își au câte-odată momentele lucide, când ei înșiși revin să-și cunoască și boala și efectele acesteia asupra corpului lor național.

O mică insulă între diferitele neamuri, ce-l împrejmuiesc aici în acest colț de pământ al continentului nostru, elementul maghiar — în față și la spate, la dreapta și la stânga, n'are azi decât — *adversari*. Ba-i aproape sigur, că la moment de greu necaz și în timp de strimtoare pentru dinșii, Maghiarii părăsiți ar fi de toată lumea și gol ar face în giurul lor chiar și actualii lor «prieteni», — *Ovrei*.

Zadarnic caută dinșii pricina acestei stări de lucruri în circumstanțe, unde ea nu există. — Incepând din vremuri depărtate până la era lor de mărire, când întâmplarea li-a dat puterea de stăpâni în țara aceasta. — Maghiarii nici odată n'au avut nici sentimentul de dreptate, nici iubirea și nici bună-voința față de concetățenii lor nemaghiari. Tovărășia și concursul acestora numai atunci au fost și sunt căutate de Maghiarii, când împregiurări grele se iviau și acțiunii, ce întrec puterile lor pentru servirea patriei comune; numai la deal și la greu, va să zică, dar' când lucrurile ajungeau să fie bine, — atunci compatrioții trufași erau prea destul, pentru ca ei singuri să se bucure de toate roadele bune ale muncii comune.

Ajunși stăpâni pe situație și peste soarta popoarelor din patrie, șoviniștii au devenit tot mai intoleranți. Tirani ni-s'au făcut în sensul strâns al cuvântului, și nu mai e, aproape nici un paragraf, în toată cartea legilor, care și de ei să fie respectat, când vorba e de interesele vitale și de postulatele juste ale naționalităților.

Așa-i știm pe Maghiarii și așa ne-am trezit cu dinșii toți, din tată în fiu.

În numărul de ieri tocmai am citat la acest loc niște abnormități dintr-o neaoșă foaie unguerească, din care fiecare poate să vadă tendința meschină și păcătoasă a șoviniștilor față de neamurile baștinașe ale țării.

«E o crimă de-o miie de ani — scrie șovinistul «Debreczen», — că am răbdat ființarea naționalităților... Istoria ne va da dreptate, dacă cu foc și sabie vom stărpi naționalitățile!»

Și de ce n'ar face-o domnișă șoviniștii de la Dobrișin? Probând s'o facă, — Maghiarii n'ar fi decât consecvenți în procedările lor de veacuri față cu popoarele conlocuitoare. E însă uriaș pasul de la voință până la pu-

tință, și Dumnezeu s'a îngrijit bine, ca arborii să nu crească până la ceriu.

Dacă, neurmărite de puterea statului, se mai pot încă și azi scrie în presa maghiară asemenea grozăvenii, la adresa milioanei de cetățeni ai țării, — mai poate fi mirare, că elementul maghiar dominant numai dușmanii întâlnește chiar și între hotarele patriei?

Și nu înțeleg șoviniștii nostri heghemoni, că dragoste cu de-a sila nu se poate. Ei vor s'o aibă și cu forța s'o stoarcă de la cei palmuiți de dinșii la toate ocaziile. Vânt sămănând însă, furtună au să secere. Ear' timpul acestui seceriș — mereu și mânos se apropie de dinșii.

Azi nu numai la răsăritul țării și la naționalitățile din Ungaria proprie, dar' și la sud-vest de la dinșii — numai ură și dispreț găesc în toată calea lor.

Se știe doar' până departe: de ce trecere și de câte simpatii se bucură Maghiarii și la Fiume, bună-oară. Un ghimpe cu grave înțepături a devenit azi pentru ei și acest mărgăritar al coroanei lor. — A fost destul, ca în timpul din urmă, niște inscripții maghiare să fie vâpsite pe tramvaiul orașului, pentru-ca furtuna acestei cetăți de la mare să erumpă cu toată furia împotriva heghemonilor, și cu valori spumegătoare să măture de-acolo simburii șovinismului maghiar.

A fost prea destul, ca numai colții să și-i arete acest șovinism și în Croația, la care atât de mult rîvnesc patrioții, — pentru-ca aceeași lecție s'o capete, ca și la Fiume. —

Ne aducem încă aminte de «primirea», ce peste vară li-s'a făcut din partea tinerimei croate celor vr'o cincizeci de studenți maghiari, la Circvenița. Huiduiți au fost, ca fiit unei țări dușmane și insigniile lor naționale, au fost insultate și rupte de «colegii» lor slavii.

«Adevărat, — zic foile patriotice — că pentru acest scandal revoltător studenții demonstrați au fost loviți de pedeapsa legii. Dar' asta nu-i destul. Studenții aceștia au crescut și cresc în școala inaugurată de Strossmayer și de partidul mare naționalist, față de care cel cu «simpatii» pentru Maghiarii e în minoritate». La adunarea catolicilor, ținută zilele aceste la Agram, Croații de asemeni ear' au manifestat pentru Strossmayer, spre marea supărare a Ungurilor.

«Trebue dar' reformată școala în Croația și în spirit filo-maghiar să fie crescute de-aci încolo generațiile croate!» — Așa se rețoesc organele patriotice, între cari chiar și guvernamentale.

Așa nu-i mirare, că ura și disprețul, de cari cu belșug sunt îngrădiți Maghiarii în mica lor insulă, — se potentează văzând cu ochii. Așa, sigur numai roade meritate va secera șovinismul până-ce odată va trebui să-și rupă capul.

Revista legii de incompatibilitate, după-cum anunță ziarele maghiare, este una din preocupățiunile actuale ale primului ministru Széll. În această privință Széll a avut o lungă consfătuire cu Rohonyi, raportorul proiectului de revizuire a legii de incompatibilitate. Unul din punctele pactului lui Széll cu aponiștii, a fost și revizuirea acestei legi; dar îndeplinirea ei se isbește de mari greutăți, căci vicinaiștii și directorii de bănci apasă greu în cumpăna sprîginitorilor guvernului. Așa că e îndoielnic să ajungă curînd în discuția parlamentului această reformă.

Se deșteaptă. Un semn bun pentru Unguri și țeară: se deșteaptă și ei și văd primejdia ce le vine din partea ovreilor. Astfel, a apărut acum în Budapesta o broșură intitulată: «Crucea și legea ovreiască», scrisă de un jurisconsult și filosof. În culorile cele mai vii și cu o rară competență autorii arată trăsăturile caracteristice ale Ovreilor, rēul ce ei aduc societății creștine și prin urmare, disprețul ce ei deșteaptă în toți oamenii umani și culți.

Maghiarizarea numelor de comune a dat de curînd un nou greș. Oficiul central de statistică din Budapesta, care este îndatorat să comunice diferitelor comune numirile noi, maghiarizate, ce avea de gând stăpânitorii să dea comunităților române și germane cu deosebire, adresându-se orașului Brașov, în această privință, consiliul orașenesc a declarat, că numele istoric de „Kronstadt“ rămâne numele oficial al orașului.

Această demnă și serioasă atitudine a Sașilor „Pesti Napló“ o socotește de „fenomen întristător“, ear' ziarul croitorului abnominatului numite „legea schimbării numelor de comune“, „Magyar Szó“, varsă foc și pară asupra Sașilor verzi, și — asupra lui Széll, care compromite idealul lui — Bánffy.

„Asociațiunea“ în Banat.

Fie bine venită! Fie ca adunarea generală dela Mehadia să înalțe sufletele și să lase amintiri tot așa de plăcute cum s'a întâmplat, nainte cu patru ani, la Lugoj.

Singura societate unde toți Românii se pot întâlni, nu ne îndoim că lucrările ei sunt urmărite cu un viu interes de întreaga obște română. Și în măsură ce vremea trece, ne place a crede că se va mări și terenul de influență al «Asociațiunei».

Scăderile ce se observă, nu trebue să țină pe nimeni în rezervă. Ele sunt a se atribui oamenilor, ear' nu instituțiunei și mai ales la instituțiune tineră, e firesc ca și greșeli să fie mai multe. Cu încetul, netezi-se-vor însă ele toate și ca o mamă bună, Asociațiunea va strânge la sinul său pe toți Românii cu inimă.

Pentru-că mare este misiunea ei: să ajute cultivarea poporului român,

să perfecționeze ce școalelor noastre li-a putut scăpa ori n'au prilej să îndeplinească.

Cunoștința de carte și ajutarea poporului român spre o stare materială mai sănătoasă, eată ce-și propune să realizeze.

Cine să n-o spriginească deci?

Ca munca să-i fie rodnică, se cere întâiu de toate dragoste frățescă între cei ce conduc «Asociațiunea». Veleitățile confesionale să dispară și nu la parități să ne gândim, ci să li-se dea puțința de a lucra celor cu inimă și pricepere, fie bătrâni ori tineri, și ori care ar fi părerile lor în cea ce privește viața politică a neamului românesc.

Așa purcezând, progresul va fi mai îmbucurător și «Asociațiunea» va putea deveni un factor prețios în lupta pentru ridicarea poporului român la o treaptă culturală și economică mai înaltă, va fi un zid de care să se frângă toate valurile dușmănoase.

Dorind să-și ajungă cât mai grabnic apogeul de activitate, noi salutăm cu iubire «Asociațiunea» la Mehadia, în mijlocul sprintenilor și harnicilor frați bănățeni.

Tovărășia Voina—Dr. Rațiu.

Ziarul bucureștean „La Roumanie“, organ al dlui Tache Ionescu, aduce următoarea ștre:

«Consistorul român din Brașov (!) în adunarea sa a votat o adresă de mulțumire preotului Voina, care a știut să conducă atât de bine negociațiunile cu guvernul român; și e hotărît să-i facă un cadou (!) în amintirea serviciului ce a făcut în această afacere școalelor române din Brașov.»

Hotărîrea Eforiei școalelor din Brașov, nu a consistorului din Brașov (ci cel mult a consistorului din Sibiu) — de a face părintelui Voina un cadou, este cel puțin plăcută pentru Sfinția Sa; deși nu este a se confunda Sfinția Sa cu nici una din părțile contractante cari au rezolvat pe cale diplomatică chestia școalelor din Brașov.

Pentru rezolvarea acestei chestii, atât de palpitate oare-când, noi avem satisfacția de a fi indicat ca singură posibilă calea diplomatică.

Di Voina și cei de la Eforie, porniseră însă proces împotriva statului român și alarmaseră țeara că dl Sturdza voește să „tradeze“ interesele școalelor române de la Brașov căutând să rezolve afacerea rentei pe cale diplomatică. „Tribuna“ dlui Dr. Rațiu de asemeni țipa „tradare“! Ba nu mai departe de cât la 30 Ianuarie anul curent scria:

«Adecă cum? Să fim recunoscători guvernului maghiar pentru că averea privată ce o are biserica română din Brașov, de drept la statul român, o ia el a mână și dă proprietarului legitim numai usufructul, ba

și acela sub controlarea volnicosului usurpator, care întemeiat numai pe atotputernicia sa, și fără nici un titlu de drept, se înstăpânește pe milionul parohiei sfântului Nicolae?*

Ei, cum rămâne acum cu acușările contra dlui Sturdza?

Cum vine Eforia să dea cadou dlui Voina, care în această afacere avusese un rol atât de trist?

Și ce cadou a primit dl Dr. Rațiu, care după ce afacerea rentei se resolvase de conservatori mult mai rău de cum propusese dl Sturdza, scrisese că „nici nu-și poate închipui o rezolvare mai sublimă?“

Earăși certuri confesionale.

Din fericire, nu între noi, ci între Unguri e ceartă confesională. Ear' privilegiu s'a dat la ceartă prin vorbirea ce secretarul de stat Zsilinszky Mihály a ținut la adunarea de alaltăieri a Maghiarilor evanghelici în calitate-a prim-curator.

El s'a plâns adecă de intolerența catolicilor și a condamnat-o. S'a provocat la un cas concret: chipul cum catolicii au sărbătorit iubilul de 900 ani de când Ungurii s'au creștinisat, căutând ca de la acest iubilul să înlăture pe necatolic.

Alkotmány (de la 7 c.) întreabă:

„Cu ce drept și titlu îndrăznește dl secretar de stat în ministerul cultelor în orî ce altă calitate, să critice cum au voit catolicii să sărbeze și cum au sărbătorit în cercul lor un iubilul și orî-ce sărbătoare?... Aceasta ar pute-o face numai ca curator evanghelic. Numai atunci însă, când n'ar fi funcționar de stat“...

Zice mai departe, că este cel puțin necuviincios și fără tact, ca un secretar de stat al unui minister susținut din banii tuturor confesiunilor, să se amestece atât de agresiv în afacerile interne ale confesiunilor.

Ziarele liberale-ovreiești însă și cele kossuthiste îl apără pe secretar și aprobă atitudinea lui față de reacțiune... D'aci ceartă mare și o polemisare violentă între diferitele organ patriotice.

Cum se face literatură — enciclopedistă?!

Când va fi ca cine-va să se ocupe de epoca în care s'a zămislit marea lucrare a dlui Diaconovich în colaborare cu Trif, o ciudată părere va trebui să-și formuleze despre actuala stare literară din Ardeal. Va da adică nu numai de secesiunile lui Traian, ci într-o carte patronată de cea mai înaltă societate literară română va găsi atâtea lucruri — umoristice, cu pretenșii însă de a fi științifice, atâtea scâlcieri de limbă, zise „un pas spre era nouă“, încât cu cea mai mare indulgență de va fi, tot nu va pute să nu apostrofaze această epocă enciclopedistă ca epoca celei mai mari decadențe.

De când avem adică Asociațiunea, ni-am putut mândri cu un Țipariu, care deceniul întreg a imprimat caracterul său sobru și acestei societăți. S'a dus însă Țipariu și a rămas — cine? A rămas Dr. Ilarion Pușcariu.

Și n'ai văzut d'atunci literat român de dat Doamne care să se fi adumbrat la Asociație, ci când a fost ca mădularii venerabilului comitet să dea semne de viață literară, ce ni-s'a dat? Enciclopedia arangeată de Diaconovich, scrisă însă de Trif și controlată de Dr. Ilarion Pușcariu.

Situația în Austria.

Ministeriul austriac s'a întrunit Joi într'un lung consiliu, sub presiunea lui Körber. S'a discutat chestia dizolvării Reichsrathului. Guvernul ar avea de gând să fixeze așa nouile alegeri, ca noul parlament să poată fi convocat în Ianuarie viitor. E vorba ca guvernul să dea ordinațiuni severe înainte de alege-i, — dar' despre ce ordinațiuni anume e vorba, nimic nu a respirat.

Ministrul president Körber a avut consfătuiri cu mai mulți șefi de partide. S'a întreținut lung cu Javorszky, șeful polonezilor. Se zice că polonezii au primit cu frică știrea dizolvării Reichsrathului.

Contele Goluchowsky a fost primit în audiență specială de M. Sa în cercurile politice se vorbește că ministrul de externe e contra dizolvării Reichsrathului, și ar fi dat expresia opiniei sale în consiliul ministerial ținut la Ischl sub presiunea M. Sa de.

Este interesantă atențiunea Cehilor față de Polonezii „Národní Listy“ spune că singurul motiv care îi face pe Polonezii să se opună dizolvării este frica de a-și pierde mandatele.

O telegramă de azi vestește că M. Sa a dizolvat Reichsrathul și s'au ordonat noui alegeri.

Scrisoare de la Brașov.

6 Sept. n.

Afacerea căderii dlui Dr. V Braniște continuă a preocupa publicul nostru. Asupra cauzei pentru care d'nl Voina, Vlădca, Saftu etc. C. au trântit pe dl Braniște, circula diverse combinații. Mai probabilă este că suslăudații domni n'au vrut să facă c'fenescă între d'nl și om mai ieșit care la momentul dat să le facă greutate. Motiv subiectiv deci! Lipsa de încredere! Ei zic anume: dacă Braniște din tribună d'at' lui Broțe s'a făcut rațiet, înjurând pe Broțe înțâiu, ca în urme, făcându-se moesenyist, să-l scarmene și pe Rațiu, cine le garantează că nu o să se întoarcă odată și în contra lor? Eari în administrare de fonduri trebuie să fie încredere și discreție absolută între capți. Altfel păgubește instituțiunea.

Cu toate acestea, naute d'a se hotărî pentru Macedonia, Dr. Braniște a făcut o încercare la Sibiu, de unde abea mai alaltăieri s'a întors. El însuși jertfa al sistemului mironist, Braniște și-a oferit adică ser-

vicele noului mișcătoir, despre care știe că apreciază talentele și riva omului de luptă și vrea să stăpânească din rădăcina răului lăsat de Miron. N'a respins nimic în public despre așteptarea de vreme după cele pătate cu „rocarii“ dl Braniște conștient mai discret. Tot ce se știe e, că dacă e în fața lui ca în consiliu, unde spiritele organizator și de sală s'er pute de pan valora eria marelui sistemistic, apoi e vorba de condus a „Telegrafului Român“, de care să-și țină la rândul unul zăc' europesc, făcându-l cehilian și asigurându-l existența câștigând încrederea publicului și atenții destul.

Namăi după ce nu isăr da garanții decât de v. pute în felul acesta să saze o stare grea breierică-șoa. socială și politică, numai atunci de-a se va dovedi pentru Macedonia, unde exoperând firman dela Sultanul, ar înființa o fedie, care mai ales amia, în urca mișcărilor din Balcani, ar fi bine primită în vederea acestui sistem, dl Braniște se și îndel'înțește cu studiarea mai aprofundată a dialectului macedo-român.

În cercurile dăscălești mai ales se distanță mult și un incident regretabil întâmplat între doi valoroși profesori. Cum afacerea a fost pasă pe alt teren, nu cred că e bine să publicăm decem în această privință.

O mare necuviință.

Mai zilele trecute geniala artistă Adrelia Clona a dat un concert în care mai restrăns în sala proalei civile de fete din Sibiu. Au admirat o și s'apădat o țoț. În primul rând prelații și fruntașii vieții noastre publice, cari tocmai atunci erau interesați la Sibiu pentru a lua parte la ședința comitetului metropolit.

În „Telegraful“ sesiz art' cămă înca:

Am fost foarte neplăcut surpris aflând că părinții fetei cu care talent, ca vreme și fără vreme pun la pură multă probă nevăzută gîngăși al plăpândei copilul, care tocmai pentru manifestarea talentului înainte de timpul normal are lipsă de deosebită cuprere și ferire de valurile șgumotoase ale lumii marii.

Întelegând, că geniala copilă se bucură de bunăvoința și așprigăii însă al reginei poetei Carmen Sylva și știind, că pe rîndul au pozițiune socială multîmbrătoare: de-a-probăm cu toată hotărîrea pe de-a epunere a fragedei fetei prin toate orî șelele, să-i acuză lucru pe de-a urărit numai strictețose pentru ea. În mare ori ce sforture se resbună amar.

Nu place a crede că notița aceasta s'a strecurat în „Telegraful“ furișată de cine știe ce invidios negru la suflet ori malițios bădăran.

La tot cazul nu novicele în ale călăgăriei, redactorul responsabil al foii sibiene

este chemat să dea săf' unor părinți cari n'ar să-și rău, ar și să-și raie griji obârșul scumpul... Într'un de zile, geniala artistă n'a dat concert și totu' vara es a'și la băi, unde n'a făcut și mac' venia de cam a ști-o de altfel natura... și totu' satoculul moției l' e teamă că părinți prea o expun la aboseli?!

Cata m'nficăr

Credem că „Telegraful“ va cere în taru pentru gra e rezolvare.

Din România.

Meeting.

În Giurgiu s'a ținut un impresionant meeting de protestare ca și în celelalte, cel mai multe orșe din România. Cetățenii adunați au aclamat următoarea moțiune:

„Cetățenii giurgiuenii întruniți astăzi la 20 August 1900, în meeting național, reșpinz cu cea mai mare energie mișcarea asociației și marelui președinte Stefan Mileleșcu.

„Vestește Bulgaria oficială care pe rege haitele de arșe-l ale lui Sarafoll.

„De-a-probă obazețica și falsitatea poezii bulgarești, care din ordinul ucigă Dumitru face un croș național.

„Cere în scrisă guvernului român să nu dea zătrăna monie și fără șovin să pătruză și la treburile să și ia deplină sărbătoare orșă de encuzare națională; pentru revăsa se de clară scidare au guvernului (Apostol, etc.) Kxpirmă M. S. Rege-lui iubire, încredere și aduna de votament Avocat și vîșă noastră o pură în orî-ce moment la dispoziție și ordinul Mariului Căpitani!“

Pregătirile Bulgarilor.

O mare febră domășie la Rucina întregă garanționă e în picătură. Zilnic începu a sosi și sca trupe. Au sosit de două regimente de infanterie și un regiment de artilerie din orășele centrale ale Bulgariei (Apostol, etc.) Kxpirmă M. S. Rege-lui iubire, încredere și aduna de votament Avocat și vîșă noastră o pură în orî-ce moment la dispoziție și ordinul Mariului Căpitani!“

Pregătirile continuă și se țin sub cel mai strict secret. De ori n'a interzis chi necreac' prozapeților bulgari cari au zidnic adveni comerciale în Giurgiu, guvernul bulgar temeră se ca acștia să nu de vulgo ceea-ce se petrece în Rucina.

Comunicații cu Bulgaria este ca întreprăți, căci cu toată nota guvernului bulgar. Românii suși respinși categoriai garanții.

Alteat' autoritățile bulgarești au acuză întemțăre de a face o descindere pe vaporul companiei austriece spre a arșe pe un Român, care avusese o ceartă cu un Bulgar în vapor, pe tema conflictului. Gră și epunere al capitulului vasului și dibat' în, care în asunz în cabină ca. Român a putat scăpa din ghiarele săbaticilor.

ciație, ci când a fost ca mădularii venerabilului comitet să dea semne de viață literară, ce ni-s'a dat? Enciclopedia arangeată de Diaconovich, scrisă însă de Trif și controlată de Dr. Ilarion Pușcariu.

Cu ușurința cu care a arangeat baluri, dl Diaconovich s'a apucat să na t z scoze cu o enciclopedie. Era deci fatul să ajungă la — Berni Detre. Că de sare central n' ai se spune că de-s'a s'a măgănit înteligența să se uite la „chipuri“ și când s'apucă să ce-tească ceva din „opera mare“, a loarmă șezend în jilt.

Știam deci că în zălam puc într'un foileton recent, mai multe întrebări ni așteptam răsuns dela Prea Cuviosul Ilarion D-sa se bucură dacă își poa ischil numel, fără a tremura prea tare. S'a se apuce de polemizare, știam că întrece forțele șile. Cum să și discute cu un ziar, despre care zicea că este o „neimportantă excepțiune“ în corul de imnuri ce i-s'au cântat opera cărui Berni Detre i-a asigurat nemurirea?

Vorba e că în comitet înafără de ilustri necunoscuți ca Crețu și G. de Maxim, mai sunt și alți bărbați. Nu trebuie să se geneze oare aceștia că au dat patronajul Asociațiunei unei întreprinderi, care oî-cât de succasă ar fi din punct de vedere bă-

nese (Preacuviosul zice: banul), în ceea-ce privește însă literatura, a dat grec, ori și cât prin conluse ale sale comitetul se cerca să o prezintă cu publicațiune manică a „ridică reputația Asociațiunei“...

Reputația Asociațiunei, da, e nevoie să fie ridicată. Nu se ridică însă prin ciudăteniile din Enciclopedia, ci printr'o îndreptare a stărilor de lucruri dela Asociațiune.

Întăiu de toate să nu se facă ckeă la Asociație, ci să se apeleze la toate forțele și venerații din comitet să nu se ascundă ca între ziduri chinezest, ci să între în relațiuni cu toate părțile noastre sociale, că altfel nu-și pot da seama de menirea Asociațiunei și mai ales de felul cum ar pute îndrepta scăderile.

E, la tot cazul, dovadă de puțină pricepere, când comitetul central se declară pe deplin mulțumit cu conducerea de până-acum a Enciclopediei Române. Este a încurajarea literatura fără cuprins a lui Rete-ganu, care tot scrie, scrie, de par'că sculură din măneacă volumurile; când îl apucă însă, îl așie certat rău cu gramatica; cultivă apoi barbarismele și provincialismele cele mai detestabile. Este să consacrați ca un Diaconovich, care vorbește și cugăță nemi-șic să facă școală literară românească și dera-

iași ca d'aldă Trif să folosească literatura pentru a-și plăți chiri. Dar' atunci de a nu ar ar-gaja și pe Maglaz, că și el e în post! Și mergând înainte așa, să facă în Asociație un institut filantropic, unde să adăpostest' pe toti sălbăzigi și venicioni, oar' pentru fetele săpăi să se mai creac sinecure!

Asta vrea comitetul Asociațiunei? Și adunarea generală să n'abă nici odată să cuvânt un l' series la felul cum lucrează din centru, ci de a-și fi împlinit mișcarea culturale organizand baluri și excursii?

Dar' asta ar însemna că Românii întreagă de pe la noi se închid genia literar al dlui Diaconovich și e plină admirare pentru talentul de controlare al Preacuviosului Ilarion, și că fără nici o servare lăsăm să fia batj-coriți cu literatură... enciclopedistă.

ȘOAPTE

Mâna stângă.

Știi cum salutăm pe preoți: sărut sfânta dreaptă!

În mod analog ar trebui să salutăm pe fecioare, zicându-le: sărut sfânta stângă!

Să nu ne formilizăm pentru cuvântul „sfântă”. O fecioară, care știe iubi cu toată călătura și curățenia inimii sale, e sfântă și ea.

Mâna stângă a femeii e atât de aproape de inimă, încât e imposibil să n'o iubești mai mult ca pe cea dreaptă. O știe aceasta ori-ce tinere, care măcar odată s'a plimbat cu pașii timizi prin sala de joc. Brațul stâng al fetei este acela, cu care întâiașdată face cunoștință, — cu mult înaintea buzelor de pildă. Brațul stâng îi deșteaptă întâiele senzații neînțelese în pauzale lungi dintre jocuri. Brațul stâng, cu căldura și molatecă, îi ține în-deșteptat brațul tău cel drept și constituie firul electric dela inimă la inimă.

Dar știi când tremuri mai grozav și mai dulce sub povara brațului stâng?

Când umbrele nopții te-apucă 'n pădure pe cărări rălăcite. Ești singur cu ea și pășii înaintea și-i tăcere. Erin vorbea cea mare pășii înaintea și cumplita voastră iubire graiul vă oprește. S'aude ticăitul inimii și tare departe un șmotel de pariu și un murmur de șopot. . . . De odată luna răsare, hoșta de lună și v'arată poteca pînă la brazi. Voi stați și o priviți sau gețeți pe un jghib din cale, jghabu-i învălît în mușchiu. Și tu, tinere, cu mâni tremurânde desfăci în valeri pîrul frumos al iubitei, ca luna să stea în loc și să aibă ce să admire. . . . Apoi earăș vă luați de mână, — o iși de mână cea stângă, cea sfântă și earăș pășiți înaintea, tot înaintea. . . . Viața e o pădure și mâna stângă a iubitei te face să crezi, că e o grădină cu flori.

F. O.

Din străinătate.

Din calisele politice rusești în Peninsula-Balcanică.

Cu ocaziunea instrucției morții lui Mihăileanu, s'a putut reconstrui în parte firul istoric, care a condus la acel fatal desno-dământ. Estă câte-va date în această privință:

Dela 1887 Rusia rupsesse ori-ce relații cu Bulgaria oficială. În vremea aceea politica bulgară a Rusiei o conducea *Hitrovo*, ministrul Rusiei la București. În Bulgaria lupta *Stambulov* contra principelui *Ferdinand*, care făcea grațiosități partidelor antistambuloviste. Principesa *Clementina* de Coburg umbla pe căi lăturănice să împace pe Țar, ceea-ce n'și reușit, prin intermediul ambasadorului rusesc din Viena, *Lobanov*. La 1895 *Iacobson*, dragomanul legățiunii rusești din București dispăre, luând cu sine două dosare din Archiva secretă a consulatului. Acele dosare au ajuns în mâna lui *Stambulov*. O parte din materialul dintr'un dosar s'a publicat apoi într'o broșură apărută la Viena, sub titlul: *Politița secretă rusească în Orient*. Guvernul rusesc s'a supărat rău pentru această broșură. Al doilea dosar, care cuprinde actele referitoare la detronarea lui *Alexandru Batemberg* și machinațiunile rusești în Macedonia, îl păstra *Stambulov* cu mare grijă. *Stambulov*, după-cum se știe, a fost asasinat la 15 Iulie 1895, dar' n'a murit de cât după un chin de trei zile, așa că a avut timp să cheme la sine pe *Popov*, căruia i-a dat dosarul. *Popov* vîzînd conținutul dosarului n'a îndrăsnit să-l țină la sine, ci l'a încredințat unui Român macedonean din Sofia, sub jurământ că nu-l va da nimîru.

Dînd de urma dosarului, *Ștefan Mihăileanu* reușește să fotografieze actele dintr'nsul. Un exemplar s'a dat M. Sale rege-

lui Carol, unul d-lui *Sturdza*, unul d-lui *Tache Ionescu*, unul a mers în străinătate. *Mihăileanu* și-a păstrat clișeele.

Cînd comitetul macedonean a început să lucreze cu furie pentru a rescua Macedonia, *Mihăileanu* a publicat în „Peninsula Balcanică” două articole, prin cari le dă de știri conșurațiilor din Sofia, că cunoaște conținutul dosarului lui *Stambulov*. El credea că va înspăimînta printr'aceasta pe bandiți. Dar comitetul macedonean drept replică a trimis lui *Trifanov* următoarea telegramă:

Cinci-zeci de saci de grîu la moment să fie măcinați.

Câte-va zile după aceasta *Mihăileanu* a fost asasinat.

Noutăți

Arad, 8 Septembrie n. 1900.

P. S. Sa *Episcopul Goldiș*, abia sosit dela Sibiu, și pentru a da probă de solici-tudinea ce are pentru școala de fete, a și vizitat erii cu deamănuntul această școală de nou organizată și și-a arătat întreaga sa mulțumire. P. S. Sa a fost însoțit de dl referent școlar *Ciorogariu*.

Scandal la o bancă română. Norocul nostru este, că la băncile române lucrurile merg neted și rar de tot se întâmplă câte un incident, care să turbure încrederea ce o avem toți în instituturile române financiare.

Un astfel de scandal s'a întâmplat la „Someșana” din Dej, despre care scandal, răspunzînd foilor maghiare, „Tribuna” (dela 6 Sept) scrie:

„E adevărat, că doi oficiali ai băncii „Someșana” din Dej: *Simion Rus* și *Florian Hatos*, au fost dimiși din posturile lor pe cale disciplinară. Dimiterii s'a întâmplat pentru ținuta lor contrară intereselor institutului, pentru purtarea necuviincioasă față de directorul executiv, pentru denegarea supunerii regulamentare și pentru calumniarea direcțiunii și comitetului de supraveghiere”.

Cînd se aduce însă o acușă a'at de gravă contra casarului și secretarului general al băncii, judecată se poate aduce numai după-ce s'au ascultat și cei în-vinuiți. Comunicatul de mai sus obligă pe d-nii S. Rus și Fl. Hatos să vorbească.

Un avocat ungar escroe și falsificator de bani. O senzație mare a produs în țeara întregă cazul, că poliția din Budapesta a pus mîna pe un domn ungar foarte primejtos. Se cheamă *Dr. Takács Zoltán*, fost avocat în capitala țerii, care, încă pe timpul cînd era universitar, juca un rol de frunte în chestii de naționalism maghiar și căi-va au l'a fost tribunalul conducător în toate acțiunile patriotice ale floarei națiunii. Ca avocat încă s'a dovedit complice într'o crimă ordinară, avînd parte activă cu frații *Berecz* într'o mare defraudare, pentru care a fost osîndit și închis în temniță pe patru ani și jumătate. Abia decurînd scîpat din temniță, fostul avocat s'a apucat de o meserie și mai criminală. Și-a procurat toate uneltele necesare pentru un atelier, în care și-a recrutat o întreagă bandă de falsificatori de bani și dînsul s'a făcut căpetenia bandei. În calitate aceasta, dînsul cu o dibăcie rară a început să falsifice îndeosebi bancnotele de 100 florenți, așa, că numai foarte cu greu se puteau deosebi de cele veritabile. După-cum se anunță, până acum *Dr. Takács* a preparat bancnote de acestea în valoare de 22.000 fl., pe cari cerea să le schimbe și să înșele lumea cu ele. A'at la ei, cât și la complicității lui, între cari se află și „domni” și țărani, s'au găsit sute de piese false de câte o sută florenți. *Dr. Takács* a fost prins la un hotel (Royal) din Budapesta, denunțat de un cafegiu. La intrarea poliștilor, sub conducerea căpitanului *Sajo*, criminalul a vrut să descare revolverul asupra lor; a fost însă împiedcat la asta, dar' s'a opus cu atîta desperație, că trei detectivi abia au putut să-l birue. După o luptă inver-

nată a fost însă legat și dus la poliție. Sunt arestați asemenea mai mulți inși dintre complicității lui, și astfel cercetarea s'a pornit și decurge cu mult interes. Se vor descoperi poate și alte fapte cu mult mai sensaționale.

Opuri valoroase. Dl *Simeon Fl. Marian*, membru al Academiei române și profesor la gimnaziul român din Suceava, a mai scos zilele acestea de sub tipar următoarele lucrări interesante:

1. Inscricțiunile de pe manuscrise și cărți vechi din Bucovina.
2. Condiția monastirei Voronețul.
3. Posibil populare despre Avram Iancu.

Pe cine pismuesc domnitorii? Nu de mult o princesă engleză a adresat către toți domnitorii din Europa, cum și către principii și principesele curții engleze întrebarea: „Pe cine pismuesți?”—Dintre răspunsurile date la această întrebare, înregistrăm pe ale următorilor trei împărați:

Wilhelm, împăratul Germaniei, răspunzînd în chip negativ, a scris: „Numai pe acel om nu-l pismuesc, care nu și iubește patria”.

Împăratul-roi *Francisc Iosif* a răspus: „Pe cine pismuesc?—Pe tot omul, care nu e împărat”.

Ear' Țarul *Nicolae* al Rusiei a dat următorul răspus important: „C'o învidie sinceră pismuesc pe toți aceia, cari nu trebuie să poarte povara grijilor unei mari împărății, cari n'au să simtă tristețea unui popor ce suferă”.

Cît au costat Ovreii. „Apăr. Naț.” scrie: În urma statistice făcute la ministerul de interne și de finanțe, s'a constatat că cu transportarea Ovreilor emigranți, la ducere și întoarcere, statul român a cheltuit enorma sumă de 800,000 de lei.

Și țărani nostri mor de foame!...

ULTIME ȘTIRI.

Din Transvaal.

Londra, 7 Septembrie. Lui „Standard” i-se raportează din Durban:

Eri trupe de infanterie și cavalerie (engleze) au căzut prizoniere în mâinile Buriilor.

Conspirație în contra Sultanului.

Constantinopol, 7 Septembrie. Medicul de curte al Sultanului a descoperit un mare complot pînă în contra vieții Sultanului. Sunt amestecați în complot: o damă și mai mulți oficiali înalți. Ca bănuși de complici au fost arestați pînă acum 118 oameni.

Războiul din China.

Paris, 7 Septembrie. Se svonește, că Rușii stăruie irevocabil pe lângă evacuarea Pekingului, chiar și în cazul, cînd toate celelalte puteri s'ar împotrivi.

Londra, 7 Septembrie. Agenția „Laffan” raportează din Shanghai, că vice-regele *Li-Hung-Ciang* s'a dovedit a un de mare dușman al străinilor, ceea-ce mărturiseste însuși secretarul lui, *Pethie*, care zice, că în acest om viclean absolut nu se poate nimeni încrede.

Se svonește, că Germania ar fi propus, ca puterile să-și retragă jumătate din trupele lor din Peking și să le ducă la Tientsin. America aprobă propunerea aceasta.

Din Honkong se raportează despre mari turburări în Lunhau unde bande de hoști chinezi oprind, jafuesc șiucid. Prefectul cu miliția ce-o are, n'a putut să resistă tâlharilor și a cerut nou ajutor militar.

Editor: Aurel Popovici Bărcianu. Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

Deposit mare de inbrăcăminte pentru
bărbați și copii

NEUMANN M.

in Arad colțul lângă Hôtel „CRUCEA ALBĂ“

Prețuri fixe.

Comande după măsură se execută solid și prompt.

477 7-

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școlile populare, că Inaltul minister reg. ungh. de culte și instrucțiune publică cu datul de 26 Martie 1900 Nr. pres. 1070 a aprobat manualul „Geografia pentru școlile populare întocmită pe baza planului ministerial de învățământ, partea primă pentru clasele III. și IV., de Vasile Goldiș, profes. gimnas.“

In legătură cu aceasta anunțăm pe domni învățători, că tocmai acum a esit de sub tipar și partea a doua din Geografia dlui Vasile Goldiș.

Ambele părți se pot procura de la Librăria editoare Ciurecu in Brașov, precum și de la toate librăriile din patrie.

Tipografia
„Tribuna Poporului“
arangiata fiind cu material nou
primește spre executare :

Tipărituri de bancă,	Cărți, Broșuri,	Orice tipărituri.
Invitări la nunta,	Anunțuri fu- nebrale, etc.	

Cele mai
moderate prețuri!!

Concurs.

Societatea comercială pe acții „Prilipciana“ din Prilipeți, publică concurs pentru postul de conducător al prăvăliei sale.

Potentul trebuie să dovedească prin documente pregătirea sa pentru o astfel de întreprindere; — preferiți vor fi Români.

Dotățiunea conducătorului constă din:

1. Salar anual de cor. 720.
2. Cortel in natură cu ocol și grădină.
3. Tantieme ca și la membrii direcțiunii.
4. Dela birtuit percente obicnuite.
5. După vrednicie, remunerație.

Petițiunile instruate cu documentele de lipsă se vor substerne până la 15 Septembrie a. c. st. n. la președintele societății, Dlui preot Vasile Popovici in Patas u. p. Prigor.

Direcțiunea.

493 2—3

Fondat 1840.

Fondat 1840.

STEINITZER N.

Prăvălie de materii de văpsit, zugrăvit și de lacuri, exclusiv.
Arad, piața Andrassy Nr. 3.

Lack de cea mai bună calitate pentru padiment și lack cu luciu pentru parchet.

Vapsea	Terpentin	Șerlack
Firnais	Oleiu de in	Fournir
Brunolin	Carbolineu	Lațuri
	Cleiu	

Toate necesariile pentru timplărie. Pansule. Modele pentru pereți.
Deposit bogat de materialuri de specialitate. Comandele din provincie se execută punctual.

489 3—10

Cel mai mare magazin din Arad și provincă în confecțiuni
pentru dame

STERN M. A.

Arad, piața Andrassy.

478 7-